

Medegedeeld door het Centrum voor Geneesmiddelenbewaking**NIERFALEN DOOR ORALE LAXATIVA OP BASIS VAN FOSFATEN**

Laxativa op basis van fosfaten oefenen hun werking uit door een osmotisch en een stimulerend effect, en hebben dezelfde nadelen als de contactlaxativa [zie Folia juli 2006]. Ze worden vooral gebruikt ter voorbereiding van een coloscopie of een bariumlavement. Laxativa op basis van fosfaten, rectaal of oraal toegevend, kunnen leiden tot dehydratie en elektrolytenstoornissen, zoals hypernatriëmie en hyperfosfatemie.

De Amerikaanse *Food and Drug Administration* (FDA) waarschuwde recent i.v.m. het optreden van “acute fosfaatnephropathie”, een zeldzame, maar ernstige en vaak irreversibele vorm van nierfalen door orale laxativa op basis van fosfaten, gebruikt in het kader van coloscopie [via www.fda.gov/cder/drug/infopage/OSP_solution/default.htm]. Dergelijke laxativa zijn in België gecommercialiseerd onder de benamingen Fleet Phospho Soda® en Prepacol®. Aanleiding van de waarschuwing door de FDA is de publicatie van 21 gevallen van acute fosfaatnephropathie bij gebruik van orale laxativa op basis van fosfaten in het kader van coloscopie, die over een periode van 5 jaar werden verzameld door onderzoekers verbonden aan een New-Yorks ziekenhuis [*J Am Soc Nephrol* 2005;16:3389-96]. De nierbiopten toonden de typische afzetting van calciumfosfaatkristallen t.h.v. de niertubuli. Het nierfalen trad bij 18 van de 21 patiënten op binnen de 2 maand na het eenmalig gebruik van het fosfaatlaxativum (d.w.z. 1 dosis de avond vóór het onderzoek, en 1 dosis de ochtend van het onderzoek). Alle patiënten ontwikkelden chronisch nierfalen, en bij een aantal van hen was hemodialyse nodig. De onderzoekers identificeerden een aantal mogelijke risicofactoren voor het optreden van de acute fosfaatnephropathie: gevorderde leeftijd, onvoldoende hydratatie tijdens het laxativagebruik, behandeling met een ACE-inhibitor, sartaan, diureticum of NSAID, en bestaan van hypertensie of arteriosclerose. Daarenboven worden in de waarschuwing van de FDA ook patiënten met verminderd intravasculair volume ten gevolge van hartfalen, cirrose of nefrotisch syndroom als risicopersonen vermeld.

Het is aangewezen om bij patiënten met risicofactoren, zeker de patiënten met nierlijden, dehydratie of elektrolytenstoornissen, orale fosfaatlaxativa te vermijden. In ieder geval is bij gebruik van fosfaatlaxativa adequate hydratatie belangrijk, en lijkt het zinvol een behandeling met ACE-inhibitoren, sartaan, NSAID's of diuretica tijdelijk trachten te stoppen. Het is niet duidelijk of deze voorzorgen ook gelden voor de rectale fosfaatlaxativa.